06/08/2023

Μεταμόρφωση του Σωτήρος: Ο Χριστός «μετά δόξης, αστράψας εν τω όρει, τον κόσμον κατεφώτισεν»

/ Ορθόδοξες Προβολές

«Δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ θεασώμεθα τὴν δόξαν τῆς Μεταμορφώσεως αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός, φωτὶ προσλάβωμεν φῶς, καὶ μετάρσιοι γενόμενοι τῷ πνεύματι, Τριάδα ὁμοούσιον ὑμνήσωμεν εἰς τοὺς αἰῶνας». (Εἰς τὴν Λιτήν, Δόξα... Ἦχος πλ. α’)

Σήμερα, 6 Αυγούστου εορτάζουμε την ανάμνηση του πανίερου γεγονότος της Μεταμορφώσεως του Κυρίου μας. Σήμερα, ο Χριστός «μετά δόξης, αστράψας εν τω όρει, τον κόσμον

κατεφώτισεν».

- Γράφει η Δέσποινα Σωτηρίου

Κατά τη διήγηση των Ευαγγελιστών, ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός πήρε από τους μαθητές τον Πέτρο (29 Ιουνίου), τον Ιωάννη (26 Σεπτεμβρίου) και τον Ιάκωβο (30 Απριλίου) και ανέβηκε στό όρος Θαβώρ για να προσευχηθεί. Όπως σημειώνει ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Επήρε δε τρεις μόνους Αποστόλους, ως προκρίτους και υπερέχοντας. Ο μεν γαρ Πέτρος επροκρίθη, επειδή ηγάπα πολλά τον Χριστόν. Ο δε Ιωάννης, επειδή ηγαπάτο από τον Χριστόν. Ο δε Ιάκωβος, επειδή εδύνετο να πίη το ποτήριον του θανάτου, το οποίον και ο Κύριοςέπιεν».

Οι τρεις μαθητές Του, όπως ήταν κουρασμένοι από τη δύσκολη ανάβαση στο Θαβώρ και ενώ κάθισαν να ξεκουραστούν, έπεσαν σε βαθύ ύπνο. Όταν, ξύπνησαν, αντίκρισαν απροσδόκητο και εξαίσιο θέαμα. Το πρόσωπο του Κυρίου άστραφτε σαν τον ήλιο, και τα φορέματα Του ήταν λευκά σαν το φως. Τον περιστοίχιζαν δε και συνομιλούσαν μαζί Του δυο άνδρες, ο Μωϋσής (4 Σεπτεμβρίου) και ο Ηλίας (20 Ιουλίου). Γράφει χαρακτηριστικά ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης: «Έφερε δε εις το μέσον τους τον Μωυσήν και τον Ηλίαν, διά να διορθώση τας σφαλεράς υποψίας, οπού είχον οι πολλοί περί αυτού. Καθότι, άλλοι μεν έλεγον τον Κύριον, πως είναι ο Ηλίας. Άλλοι δε, πως είναι ο Ιερεμίας. Διά τούτο λοιπόν επαράστησεν εις το Θαβώρ τους πρώτους και κορυφαίους Προφήτας, διά να γνωρίσουν οι μαθηταί, και διά των μαθητών όλοι οι άνθρωποι, πόση διαφορά είναι αναμεταξύ του Χριστού, και των Προφητών.

Ο μεν γαρ Χριστός, είναι Δεσπότης. Οι δε Προφήται, είναι δούλοι. Και ίνα μάθουν, ότι ο Κύριος έχει την εξουσίαν του θανάτου και της ζωής. Διά τούτο, από μεν τους αποθαμένους, έφερε τον Μωυσήν. Από δε τους ζωντανούς, έφερε τον Ηλίαν». Αφού οι μαθητές συνήλθαν κάπως από την έκπληξη, ο πάντα ενθουσιώδης, Πέτρος, θέλοντας να διατηρηθεί αυτή η αγία μέθη που προκαλούσε η ακτινοβολία του Κυρίου, ικετευτικά είπε να στήσουν τρεις σκηνές. Μια για τον Κύριο, μια για το Μωϋσή και μια για τον Ηλία. Πριν προλάβει, όμως, να τελειώσει τη φράση του, ήλθε σύννεφο που τους σκέπασε και μέσα απ' αυτό ακούστηκε φωνή που έλεγε: «Οὗτος ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε» (Λουκά, θ' 28-36). Δηλαδή, Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός, που τον έστειλα για να σωθεί ο κόσμος. Αυτόν να ακούτε. Οφείλουμε, λοιπόν, και εμείς όχι μόνο να Τον ακούμε, αλλά και να Τον υπακούμε. Σε οποιοδήποτε δρόμο μας φέρει, είμαστε υποχρεωμένοι να πειθαρχούμε.

Ο Σωτηράκης της Πλάκας

Ο ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στην Πλάκα της Αθήνας, γνωστός και ως Μικρά Σωτήρα ή Σωτηράκης, είναι βυζαντινή εκκλησία του 11ου αιώνα. Η εκκλησία βρίσκεται στις βόρειες πλαγιές της Ακρόπολης. Ο αρχιτεκτονικός τύπος του ναού είναι σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο.

Πρόκειται για ένα μικρό βυζαντινό ναό του δευτέρου μισού του 11ου αιώνος μ.Χ., ο οποίος συναντάται και με την ονομασία “Σωτηράκης” λόγω ακριβώς του μεγέθους του. Με αυτό το προσωνύμιο οι Αθηναίοι το διέκριναν από το ναό της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Λυκοδήμου της οδού Φιλελλήνων αλλά και της Σωτείρος του Κοττάκη στην Κυδαθηναίων.

Σε σχέση με τα λοιπά βυζαντινά εκκλησάκια της Αθήνας φαντάζει φτωχό με ελάχιστο γλυπτικό διάκοσμο. Σε ελάχιστα σημεία του ναού διασώζονται σπαράγματα τοιχογραφιών που χρονολογούνται μετά τον 14-15 αιώνα μ.Χ..

Η εκκλησία σήμερα είναι μη επισκέψιμη εσωτερικά, εκτός από την ημέρα της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος 6 Αυγούστου κάθε έτους, όπου τελείται η πανηγυρική Θεία Λειτουργία. Υπάγεται στην ενορία της Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσοκαστριώτισσας Πλάκας.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος

Ο ναός έχει συνδεθεί με μια από τις πιο μελανές σελίδες της ελληνικής επαναστάσεως. Μετά την άνανδρη δολοφονία του οπλαρχηγού Οδυσσέα Ανδρούτσου τα μεσάνυχτα της 4ης Ιουνίου του 1825 μ.Χ. στον κουλά της Ακρόπολης, οι εκτελεστές της αποτρόπαιης αυτής πράξης (πιθανότατα με προεξάρχοντα τον Γκούρα) πήραν τη πεσμένη από την ακρόπολη σωρό του ήρωα και την ενταφίασαν κρυφά στον αύλειο χώρο της εκκλησίας.

Η Σωτείρα του Κοττάκη

Στην αρχή της οδού Κυδαθηναίων, στο κέντρο της Πλάκας, βρίσκεται ο βυζαντινός ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα, που είναι γνωστός ως ναός της Σωτείρας του Κοττάκη, επωνυμία που συνδέεται με τον κτήτορά του.

Οικοδομήθηκε στις αρχές του 11ου αιώνα και ανήκε στον τύπο του απλού σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού, με τρούλο που στηρίζεται σε τέσσερις κίονες. Στην ανατολική πλευρά του διαμορφώνονται τρεις ημικυκλικές ψηλές αψίδες. Ο αρχικός βυζαντινός πυρήνας του ναού έχει σήμερα αλλοιωθεί και διατηρείται μόνο στην ανατολική πλευρά και στον τρούλο. Οι πρώτες φθορές έγιναν πιθανώς κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης, ενώ μεγάλης έκτασης ατυχείς παρεμβάσεις έγιναν την περίοδο 1847-1855, όταν το μνημείο είχε παραχωρηθεί στη ρωσική παροικία των Αθηνών. Οι Ρώσοι για την εξυπηρέτηση των λατρευτικών τους αναγκών διεύρυναν το κτίσμα, προσθέτοντας επιμήκεις χώρους στη βόρεια, νότια και δυτική πλευρά. Αργότερα, το 1908, προστέθηκε ευρύς χώρος στα δυτικά και ο ναός πήρε τη μορφή τρίκλιτης βασιλικής. Ο δυτικός χώρος διευρύνθηκε περισσότερο το έτος 1917 και τότε προστέθηκαν και τα δύο κωδωνοστάσια.